

ประสบการณ์ครั้งแรกของนักศึกษาพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย

First Experience of Nursing Students in Caring for Patients

กัลญาพร หาศิริ¹

Kanlayaphon Hasiri¹

Received: November 27, 2021 Revised: December 11, 2021 Accepted: December 12, 2021

การขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนั้นจะเริ่มตอนเป็นนักศึกษาปี 2 ภาคเรียนที่ 3 ซึ่งนักศึกษาปี 2 ทุกคนได้รับรู้และรู้สึกตื่นเต้นเป็นอย่างมากที่จะได้ขึ้นฝึกปฏิบัติรวมถึงดิฉันด้วย ก่อนขึ้นฝึก ดิฉันและเพื่อนๆ รู้สึกกังวลและไม่พร้อมในการขึ้นฝึกเลย ทั้งกังวลในเรื่องประสิทธิภาพของตัวเอง ความรู้ที่ไม่รู้ว่าเมื่อพอเจอกับสถานการณ์จริงแล้วจะสามารถนำความรู้ที่ตนมีนั้นออกมาใช้ได้มากน้อยแค่ไหนบวกกับคำบอกเล่าต่างๆ ที่รุ่นพี่ได้พูดและเล่าสู่น้องๆ ฟังว่า การขึ้นฝึกปฏิบัติมันทั้งเหนื่อย ทั้งหนัก อาจารย์เ็นเทศ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ดิฉันและเพื่อนๆ รู้สึกกังวลเป็นอย่างมาก คอยภาวนาว่าอย่าให้ถึงวันที่ได้ขึ้นฝึกปฏิบัติเลย แต่สุดท้ายก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงโชคชะตาที่รอคอยเรายู่ข้างหน้าได้ เส้นทางของนักศึกษาพยาบาลที่จะเติบโตเป็นพยาบาลที่มีศักยภาพ และนี่คือ ประสบการณ์การขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยครั้งแรกที่วอร์ดอายุรกรรมหญิงและศัลยกรรมชาย โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

วันที่ 15 มีนาคม 2564 เป็นวันแรกที่ก้าวเข้าไปในหอผู้ป่วยและรับรู้นตนเองว่าได้ก้าวเข้ามาอีกขั้นของเส้นทางความเป็นพยาบาล มีทั้งความรู้สึกตื่นเต้น กอดัน ความกลัว ผสมกันไปหมด แต่ในเมื่อได้ก้าวเข้ามาแล้ว เราก็ต้องทำให้เต็มที่ ในตอนเช้าพวกเราทั้ง 8 คน ได้เดินทางไปทิวอร์ดอายุรกรรมหญิงพร้อมกับอาจารย์เ็นเทศ พวกเราสวัสดิ์พีๆ พยาบาลและบุคลากรบนตึกด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม แต่ภายในใจนั้นเต็มไปด้วยความรู้สึกตื่นเต้นและความกังวลเป็นอย่างมาก จากนั้นพี่หัวหน้าตึกได้เข้ามาแนะนำตัวและพาเดินไปดูสถานที่ต่างๆ ภายในวอร์ด เพื่อให้พวกเรากลับเคยกับสถานที่ จากนั้นอาจารย์ได้เลือก case ให้กับพวกเราทั้ง 8 คน 1 case ต่อนักศึกษา 1 คน นี่ก็ครั้งแรกที่ดิฉันได้รับหน้าที่ดูแลผู้ป่วยของตัวเอง ดิฉันรู้สึกตื่นเต้นและรู้สึกมีความสุขเป็นอย่างมาก หลังจากทุกคนได้รับ case ของตัวเองแล้ว ทุกคนต่างแยกย้ายเพื่อไปทักทายและทำความรู้จักกับ case ของตัวเอง ปกติแล้วดิฉันไม่ใช่คนที่ชอบพูดมากนัก รู้สึกประหม่าทุกครั้งที่ได้พูดคุยกับผู้อื่น

¹ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี สถาบันพระบรมราชชนก

¹ 3rd-year Nursing Student, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi, Praboromarajchanok Institute, E-mail: s620901015@pnc.ac.th

แต่เมื่อได้เห็นคุณยาย ความประหม่าในการพูดคุยของดิฉันก็ได้หายไป ดิฉันแนะนำตัวด้วยรอยยิ้มและพูดคุยเกี่ยวกับอาการเบื้องต้นของคุณยายเล็กน้อยก่อนที่จะแยกตัวไปดู chart ผู้ป่วย การพูดคุยกับผู้ป่วยของตัวเองครั้งแรกถือเป็นประสบการณ์ที่ดีมาก แม้ว่าจะเป็นบทสนทนาที่สั้นแต่เต็มไปด้วยความรู้สึกยินดี

หลังจากแยกตัวจากผู้ป่วย ดิฉันและเพื่อน ๆ ได้เดินไปดู chart ของผู้ป่วย ซึ่งอาจารย์นิเทศได้สอนวิธีการดูว่าควรดูอย่างไร ดูตรงไหน ความรู้สึกตอนนั้น คือ มึนไปหมด หน้าไหนเป็นหน้าไหน แล้วเราควรจดแบบไหนดี นี่ก็คือคำถามที่ดิฉันกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มได้พูดคุยกัน ต่างคนต่างมองหน้ากันและทำหน้าที่มึนงง เป็นช่วงเวลาที่ทั้งตกลงและกังวลไปพร้อมกัน จากนั้นอาจารย์นิเทศได้ขอตัวกลับก่อนและปล่อยให้พวกเราอยู่กันเอง 8 คน พวกเรามองหน้ากัน ภายในใจร้องขออาจารย์ว่าอย่าไปเลย แต่ได้แค่อุ้มและสวัสดีลาอาจารย์ ถึงเวลาที่พวกเราทั้ง 8 คนอยู่ด้วยกัน ดิฉันเปิดหน้า order ใน chart ของผู้ป่วยและรู้สึกมึนงงกับลายมือที่ไม่คุ้นเคยเล็กน้อย โชคดีที่ฉันพออ่านภาษาอังกฤษและเดาทางพอได้บ้าง แต่บ่อยครั้งที่เพื่อนในกลุ่มได้สอบถามว่าใน order เขียนว่าอย่างไร ฉันตอบได้บ้างไม่ได้บ้าง พวกเราทั้ง 8 คน ยืนเปิด chart กันอยู่แบบนั้นและผลัดกันถาม สุดท้ายก็ตกลงกันว่าจดทั้งหมดเลย เอาเท่าที่อ่านออก จากนั้นพวกเราทั้ง 8 คน คีน chart ให้แก่พี่พยาบาล กล่าวหาพี่ ๆ พยาบาลและบุคลากรก่อนลงตึก รู้สึกว่าหอพักนั้นไกลและใช้เวลาเดินทางนานกว่าปกติมาก เมื่อถึงหน้าห้องพักของตัวเองขาแทบทรุดลงบนพื้น แทบจะล้มลงตรงหน้าประตูไม่คิดว่าการขึ้นตึกจะเหนื่อยขนาดนี้ แต่นี่เป็นเพียงแค่วันแรกเท่านั้น ยังเหลือเวลาอีกหลายวันที่เราจะสามารถปรับตัวให้คุ้นชิน คินนั้นดิฉันลงมือทำ plan ครั้งแรก นำข้อมูลต่างๆ ที่จดจาก chart มาเขียน

อ่านออกบ้างไม่ออกบ้าง เนื่องจากรีบจดจนเกินไป ทำให้เสียเวลาอยู่นาน และต้องทำความเข้าใจข้อมูลของผู้ป่วยเพื่อที่จะนำไป conference ตอนเช้า หลังจากวันแรก ดิฉันและเพื่อน ๆ ก็เริ่มที่จะเรียนรู้และปรับตัวได้บ้าง ส่งผลให้การทำงาน การเขียน plan ใช้เวลาน้อยลง และสามารถอ่าน order ได้คล่องขึ้นในทุก ๆ เข้าหลังจากรีบเวรจากที่พยาบาล พวกเราทั้ง 8 คน และอาจารย์จะต้อง pre-conference ทุกครั้งเกี่ยวกับโรค อาการ และ order ที่จะทำในวันนั้นว่าต้องทำอะไร เวลาไหน ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ข้อมูลเหล่านี้คือ ข้อมูลที่ทุกคนจะต้องรู้ ซึ่งอาจารย์จะถามในเรื่องที่เกี่ยวกับ case ของเรา วันแรกนั้นหนักพอสมควร เนื่องจากว่าเป็นครั้งแรกและยังมึนงงกับการอ่าน chart อยู่ ทำให้ระหว่างการประชุมเป็นบางช่วงและขาดตอน การที่เราไม่สามารถตอบคำถามของอาจารย์ได้นั้นทำให้รู้สึกที่เราต้องพยายามให้มากกว่านี้ นี่ก็คือ case ของเรา เราต้องรู้มากกว่านี้ หลังจากวันนั้น ดิฉันก็พยายามเข้าใจ case หาความรู้และหาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาการผู้ป่วย เพื่อที่จะสามารถตอบคำถามอาจารย์ได้และถือโอกาสหาความรู้ให้กับตัวเอง

สิ่งที่ทำให้นักศึกษาทุกคนที่ได้ขึ้นฝึกปฏิบัติรู้สึกตื่นเต้นและถือว่าเป็นประสบการณ์ที่สำคัญมากคือ การทำหัตถการทางการพยาบาลนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นการให้อาหารทางสายยาง การสวนปัสสาวะ การผสมยา เตรียมยา และการฉีดยาให้แก่ผู้ป่วย ซึ่งนักศึกษาก็ได้เรียนและได้ฝึกปฏิบัติมาแล้วที่ห้องฝึกปฏิบัติการในวิทยาลัย แต่ครั้งนี้จะต้องนำสิ่งที่ได้เรียนรู้และได้ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการมาใช้กับผู้ป่วยจริงๆ ไม่ใช่หุ่นที่เราใช้ฝึกแล้ว ดิฉันบอกกับตัวเองว่าห้ามตื่นเต้นเกินไป มือห้ามสั่นเด็ดขาด เพื่อที่จะแสดงถึงความน่าเชื่อถือและสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ป่วย แม้จะบอกกับตัวเองแบบนั้น สุดท้ายมือก็สั่นอยู่ดี แต่ต้องควบคุมสติหน้าไว้ไม่ให้ผู้ป่วยเห็นว่า

เรากังวลและตื่นเต้นขนาดไหน ก่อนทำหัตถการ จะต้องขออนุญาตผู้ป่วยทุกครั้ง และเมื่อทำหัตถการเสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องขอบคุณทุกครั้งด้วยเช่นกัน นี่คือนิสัยที่ดิฉันได้ถูกปลูกฝังและได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติที่ห้องปฏิบัติการ ซึ่งดิฉันรู้สึกดีทุกครั้งที่ได้กล่าวขอบคุณผู้ป่วย เพราะผู้ป่วยนั้นเปรียบเสมือนคุณครูของเรา ทุกๆ ครั้งที่ดิฉันทำหัตถการ คุณยายมักจะยิ้มและคอยให้กำลังใจตลอด ทำให้ดิฉันรู้สึกใจชื้น มีกำลังใจในการขึ้นฝึกปฏิบัติเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องตื่นเช้าทุกวัน ตลอดทั้งวันแทบจะไม่ได้นั่งเฉย ตอนกลางคืนต้องทำ plan และค้นหาความรู้ จนบางครั้งต้องเข้านอนเกือบเช้า ทำให้รู้สึกท้อและเหนื่อยกับการขึ้นฝึกเป็นอย่างมาก แต่รอยยิ้มและกำลังใจจากคุณยายทำให้ดิฉันรู้สึกขอบคุณและปลื้มปิติทุกครั้งที่ได้คิดถึง เพียงแค่นี้ก็สามารถเพิ่มพลังกำลังทั้งร่างกายและแรงใจ เหมือนโทรศัพท์ที่ได้ชาร์จแบตเตอรี่ อาจจะดูเหมือนเรื่องที่ไม่จริงจัง แต่เมื่อดิฉันได้ลองสัมผัสและได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ เรื่องเหล่านี้มันไม่ใช่เรื่องที่ไม่จริงจังเลย และแล้วช่วงเวลา 2 สัปดาห์บนบอร์ดอายุรกรรมหญิงก็ได้จบลงด้วยดี

ในสัปดาห์ต่อมา ถึงเวลาของวอร์ดศัลยกรรมชาย ซึ่งเป็นวอร์ดที่ 2 ที่ดิฉันได้ขึ้นฝึกปฏิบัติ สำหรับการขึ้นฝึกปฏิบัติหน้าที่บนวอร์ดศัลยกรรมชาย จะแบ่งออกเป็น 2 ฟัง ฟังที่ 1 เป็นผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับ abdomen ทั้งหมด เช่น การผ่าตัด การส่องกล้อง ผู้ป่วยที่ได้รับการใส่ท่อระบาย JD (Jackson pratt drain) ผู้ป่วยที่มีลำไส้เปิดทางหน้าท้อง ส่วนฟังที่ 2 เป็นผู้ป่วยที่มีแผล เช่น แผลเบาหวาน ในสัปดาห์แรกกลุ่มของดิฉันเริ่มดูแลผู้ป่วยฟังที่ 1 ก่อน และในสัปดาห์ที่ 2 ก็จะเปลี่ยนมาดูแลผู้ป่วยฟังที่ 2 ในวันแรกที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ ดิฉันได้รับหน้าที่ดูแลคุณลุงท่านหนึ่งซึ่งจะต้องได้รับการส่องกล้องตรวจทางเดินอาหารส่วนต้น (esophagogastroduodenoscopy [EGD]) เมื่อรู้ว่าผู้ป่วยจะต้องได้รับการตรวจแบบใด

หน้าที่ของดิฉัน คือ ต้องหาข้อมูลทั้งเรื่องวิธีการตรวจ เป้าหมายของการตรวจ การพยาบาลก่อนทำ ขณะทำ และหลังทำ เพื่อที่จะเข้าใจและสามารถบอกข้อมูลเหล่านี้ให้ผู้ป่วยได้รับรู้ถึงวิธีการตรวจที่ผู้ป่วยจะต้องได้รับ การปฏิบัติงานโดยทั่วไปบนวอร์ด นอกจากจะต้องรู้ถึงการตรวจต่างๆ ของผู้ป่วยแล้ว จะต้องมีความรู้ที่ทำความเข้าใจแก่ผู้ป่วยด้วย ซึ่งทักษะการทำเช่นนั้น พวกเราทุกคนได้ลองฝึกปฏิบัติที่ห้องปฏิบัติการมาแล้ว และในที่สุดพวกเราก็ได้นำทักษะมาใช้จริงกับผู้ป่วย ดิฉันรู้สึกตื่นเต้นและดีใจที่ได้ทำแผลให้แก่ผู้ป่วย เพราะทุกครั้งที่ทำแผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ป่วยมักจะกล่าวขอบคุณเสมอ แม้ว่าขณะทำแผล ผู้ป่วยจะต้องทนต่อความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นก็ตาม ทำให้ดิฉันมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป เวลาว่างเลยไปจนในที่สุดก็ถึงวันสุดท้ายที่ได้ขึ้นฝึกปฏิบัติ และเป็นเรื่องน่าเศร้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศไทย ได้มีการแพร่ระบาดมากขึ้น ทางวิทยาลัยจึงได้ทำการงดการเรียนการสอนและให้นักศึกษาทุกคนเดินทางกลับบ้านเพื่อไปกักตัวด้วยเหตุนี้ การฝึกปฏิบัติในสัปดาห์ที่ 2 จึงจบเร็วกว่ากำหนดเล็กน้อย แม้ว่าจะไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้ครบ 2 สัปดาห์ แต่ประสบการณ์ที่ได้รับจากวอร์ดศัลยกรรมชายก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากเช่นกัน

หลังจากที่ได้ขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยแล้ว ทำให้หวนคิดถึงความรู้สึกครั้งแรกและวันแรกที่ได้ก้าวเท้าเข้าไปในหอผู้ป่วยเพื่อฝึกปฏิบัติ มันไม่แปลกที่คนเรานั้นจะรู้สึกกลัวและตื่นเต้นในสิ่งที่ไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน แต่เมื่อเราได้สัมผัสในสิ่งนั้นจริงๆ กลับกลายเป็นว่ามันไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด เมื่อเราเคยลองทำแล้วครั้งหนึ่ง ในครั้งต่อไป ความตื่นเต้นก็จะลดลงไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นความมั่นใจในที่สุด ในความรู้สึกส่วนตัว ดิฉันรู้สึกว่า การได้ลองทำและได้ลองปฏิบัติมันสนุกมากกว่าการที่นั่งเรียนอยู่ในห้องเรียนเสียอีก จากคนที่ไม่ค่อยกล้าพูด ไม่มีความมั่นใจ

ในตัวเอง ในวันนี้คนคนนั้นกล้าที่จะพูด กล้าที่จะทำ
รู้สึกมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่คอย
อยู่เคียงข้างกันจนถึงวันสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติ ขอขอบคุณ
พี่ๆ พยาบาลและบุคลากรที่อยู่บนหอผู้ป่วยที่คอย
ให้คำแนะนำ ขอขอบคุณอาจารย์ที่คอยสอน คอยให้
คำปรึกษา และคอยให้กำลังใจตลอด และขอขอบคุณ
ผู้ป่วยทุกคนที่มอบรอยยิ้มและกำลังใจให้ สิ่งเหล่านี้

คือประสบการณ์อันมีค่าที่ดิฉันจะไม่มีวันลืม แม้ว่า
หลายสิ่งๆ ที่ดิฉันจะต้องพัฒนา แต่ดิฉันเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้
จะหล่อหลอมให้ดิฉันได้เติบโตเป็นพยาบาลที่มี
ศักยภาพ และดิฉันจะไม่หยุดพัฒนาตัวเองเพียงแค
เท่านั้น จะพัฒนาตัวเองต่อไป เพื่อที่จะได้เป็นพยาบาล
ที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่ตัวเองได้ตั้งเอาไว้